

Znate li zašto ih danas sve više pri-
 maju u partiju, odnosno, zašto ih
 sve više u nju »ulazi«? - takav je vic
 kružio davnih godina, prepričavan vi-
 še ili manje u potaji kao u nekoj zlura-
 dosti (zbog koje bi se moglo ispašta-
 ti!). A, zašto? Zato jer *mi vanpartijci*
čistimo svoje redove, glasila je »opas-
 na« antidržavotvorna poanta! Pa, u to-
 me smo posljednjih petnaestak godi-
 na, bogme, postigli značajne rezultate,
 jer ne samo što se raspala/transformi-
 rala jedna i jedina nekada svemoćna
 Partija (iliti KPJ/SKJ), nego je ute-
 meljeno toliko drugih partijica, da mi
vanpartijci/nestrančari već imamo -
problema s kadrovima. Glavnina ne-
 kadašnjih jednopartijaca detaširala je
 svoje nekadašnje članstvo, strateški ga
 razmjestivši po strankama-nasljedni-
 cama privukavši toliko ranije neopre-
 dijeljenih u redove novih stranaka, da
 se *vanpartijsko članstvo* teško obna-
 vlja. Ali, s nasljeđem iliti bremenom
 što ga je u amanet ostavila »pokojna«
 (?) Partija, malo ih je do kraja toliko
 »raščistilo«, da bi mogli slobodno reći
 kako su prema njoj ravnodušni. Opé-
 kline na duši kao da još žare, pa mora
 biti da je još dovoljno živih svjedoka,
 koji naprosto ne daju da se ispod povi-
 jesnoga nasljeđa povuče crta. Evo
 koincidencije koja me je navukla na
 ovakav zaključak: vrativši se ovih dana
 s kraćeg (samovoljnog) odmora od ne-
 koliko dana, proboravljenih na otoku
 Veliki Brijun, na kojemu sam pokušao
 dokučiti kako će trupa Kazalište
 Ulysses ove sezone »Igrati Becketta« (u
 postavci R. Šerbedžije - B. Vujčića),
 odnosno kako će grupa anglo-američ-

UZ DLAKU

Očekujući Godota na antipodnim otocima - Brijunu i na Golom otoku!

Igor Mandić

kih glumica, u aranžmanu L. Udovički
 - B. Vujčića u svojoj »radionici« uprizo-
 riti isti Beckettov komad (tj. »U očeki-
 vanju Godota«), ali čak na Golom oto-
 ku (kao *antipodu Brijuna*) i to umećući
 u njega dokumentarne iskaze neka-
 dašnjih zatočenica na tome otoku....,
 kažem, vrativši se iz te intelektualno-
 emocionalno-glumišno angažirane
 sredine, naletio sam na dokument od
 kojega sam se naježio. Tražeći po svo-
 joj (skromnoj) dokumentaciji ono što
 sam odavno nagomilao na »golotoč-
 ku« temu, našao sam (i) spremljeno
 pismo Ante Zemljara od 4. veljače

1999. godine, kojim me podsjeća na *pe-
 desetu godišnjicu Gologa otoka*. Naje-
 žio sam se jer mi je to pismo ponovno
 dospjelo u ruke dan ili dva nakon nje-
 gove smrti (1. kolovoza o.g.), a u njemu
 on opominje, tj. skreće pozornost na
 jednu ružnu činjenicu: »Sve su bivše
 republike još davno održale i simpozij-
 je i okrugle stolove na ovu temu, osim
 Hrvatske! Kao predsjednik udruženja
 'Goli otok' spreman sam podržati i
 omogućiti ovako nešto ako bi netko
 htio«. A. Zemljara (1922. - 2004.), pjes-
 nik, pripovjedač, romanopisac i esej-
 ist, većim dijelom svoga životnoga pu-
 ta sudbinski određen »boravkom« na
 Golome otoku (kako mi je pisao: »Ovo
 što sam napomenuo samo je iskaz vje-
 čite teme koja prati ovog malog čovje-
 ka koji ti piše i kojega svakoćnočni sno-
 vi vraćaju u pređeno zlo. A i dani mu
 nisu drukčiji, jer nakon trideset i pet
 godina vječitog balansiranja na brizi
 policije, ne može biti, a da nisam de-
 fektan«). Eto, A. Zemljara nije dočekao
 da mu se ispune očekivanja. Ni on nije
 - dočekao svoga Godota!

Taj Godot ionako nikad ne dolazi,
 kako je u svojoj drami nametnuo Sa-
 muel B. Beckett (1906.-1988.), zacrtavši
 apsurdni obzor naših svekolikih očeki-
 vanja i nadanja. Koliki zatočenici po
 svim svjetskim kazamatima odvajkada
 očekuju nekoga spasitelja (jer su, da-
 kako, »nevin« u zatvorima), a koji ni-

kada ne dolazi. Ipak, na Golom se oto-
 ku, možda, Godot bio nakratko pojavio
 a riječ je o ukazanju svojedobno sve-
 moćnoga jugoslavenskoga policajca i
 partijskoga kadrovika A. Rankovića,
 nakon čijeg je posjeta (kolovoza 1951.
 g.) režim maltretiranja bio ponešto
 omekšao. I onda, baš nekom vražjom
 koincidencijom, Beckett 1952. obja-
 vљуje »U očekivanju Godota«, premda
 je teško pretpostaviti da je kao autor
 išta bio upoznat s tadašnjim jugo-sus-
 tavom te da se referirao na neke kon-
 kretno događaje (no, kao za vruga,
 premda se u drami kao mjesto doga-
 đanja navodi gola cesta i tek jedno dr-
 vo, malne sve inscenacije, kazališne i
 filmske koje sam dospio vidjeti, locira-
 ju radnju na *kamenjaru*!). Svašta je
 moguće spekulirati, pa tako približiti
 činjenicu što je »Godot« djelo iz Bec-
 kettova francuskoga perioda (i u origi-
 nalu na francuskome jeziku), s nakna-
 dno izniknulim podatkom da je fran-
 cuska kontraobavještajna služba od
 samoga početka znala za postojanje
 »logora« na Golom otoku. Navodno su
 se dva visoka oficira te službe (pukov-
 nik Simoneau i potpukovnik Dalstein),
 baš 1951. godine raspitivala o »drastič-
 nim mjerama koje Jugoslavija poduzi-
 ma protiv komunista koji su na izvjes-
 tan način podržali Sovjetski Savez, od-
 nosno Staljina...., te zašto su sabirni lo-
 gori smješteni baš na teritoriju Hrvat-

ske: istovremeno, zašto je među čuva-
 rima i isljednicima, ipak, većina
 Srba?« (podatak je obavještajca Antu-
 na Duhačeka, a navodi ga Dragoslav
 Mihailović, u feljtonu »Kratka istorija
 satiranja«, objavljivanom u beograd-
 skome NIN-u krajem 1998.g.).

I sada se ovdje mi pitamo za Goli
 otok, kao naš dio iz jugoslavenske os-
 tavštine, jer je »Hrvatska naslijedila je-
 dno traumatsko mjesto o kojem treba-
 mo odlučiti mi sami jer je otok naš, hr-
 vatski« (citat iz reportaže »Bitka za
 Goli otok«, Jutarnji list, 31. srpnja o.g.).
 Riječ je o tome da se oko dotičnoga
 otočkoga kamenjara spore oni koji bi
 na njemu željeli promovirati »novi hr-
 vatski turizam«, s onima koji bi htjeli
 da on postane poprištem umjetničkih
 događanja te s trećom stranom iliti lo-
 vačkim društvom. Oni koji misle da
 imaju što svojatati - kao što moja ma-
 lenkost nikada nije bila opterećena
 unutarpartijskom borbom, koja je re-
 zultirala time da su komunisti čistili
 svoje redove - pravo im bilo. Kako ni-
 sam ni kamen tucao, niti sam »bandu«
 tukao, zanima me, samo, kako će ovo-
 ga kolovoza Kazalište Ulysses preo-
 braziti »pravoga« Godota u činjenicu
 naše umjetničke suvremenosti, prože-
 tu stanovitim reminiscencijama iz ne-
 kada zajednički skrivljene političko-
 idejne prošlosti - koja se ne može
 (po)vratiti, kao što ni Godot neće doći.

Vjesnik
 7. 08
 2004.

Jedan originalni
kazališni događaj
mogao bi ljetosnju
festivalsko-estravno-
partijanersku sezonu
ipak malo uozbiljiti
problematizirajući
neke traume koje se
najviše tiču onih koji
ih poriču!